

Gepest worden: het is net of je hart bont en blauw geslagen wordt.

PESTPROTOCOL

Inhoud

1. Het belang van een pestprotocol	2
2. Wat wordt er onder pesten verstaan?	3
3. Wat zijn signalen voor een peestsituatie/wat is specifiek pestgedrag.....	3
4. Preventieve maatregelen	4
5. Aanpak bij pesten	6
6. Cyberpesten.....	9

1. Het belang van een pestprotocol

Binnen de Emmaus staan we voor een pedagogisch klimaat, waarin onze kinderen/leerlingen een gevoel van veiligheid en geborgenheid ervaren. Hierdoor kunnen onze kinderen komen tot een positieve ontwikkeling en goede onderwijsleerprestaties.

Door regels en afspraken over pesten zichtbaar te maken, wordt het mogelijk elkaar hierop in ongewenste situaties te kunnen aanspreken.

Bij de aanpak van pestgedrag vinden wij het belangrijk dat wordt gehandeld vanuit een gezamenlijke (ouders en school) opvoedkundige verantwoordelijkheid. Dat kan alleen als beide partijen er open voor staan om m.b.t. peestsituaties thuis en op school een actieve bijdrage te leveren, elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen.

Als pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep.

We realiseren ons dat we pesten nooit eenzijdig kunnen oplossen, maar dat we daarbij elkaar nodig hebben. Dat betekent dat leerlingen, leerkrachten en ouders een inspanningsverplichting en verantwoordelijkheid hebben. We gaan ervan uit dat iedereen die de school bezoekt, dit onderschrijft.

Met dit pestprotocol willen we duidelijkheid geven over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt.

2. Wat wordt er onder pesten verstaan?

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt

Pesten is doelgericht een ander pijn doen, dit kan zich zowel fysiek als psychisch manifesteren. Pesten is duurzaam; het gebeurt herhaaldelijk en systematisch.

De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en de strijd is vaak ongelijk.

Plagen mag, Pesten Niet !

3. Wat zijn signalen voor een peestsituatie/wat is specifiek pestgedrag

Pesten kan op verschillende manieren bijv:

- Verbaal: vernederen, dreigen, kind een bijnaam geven,
- Fysiek: trekken, duwen, schoppen, bijten, slaan
- Intimidatie: een kind achterna blijven lopen, opwachten, in de val laten lopen, doorgang versperren,
- Isolatie: bewust een kind niet mee laten doen met spelen, negeren in de groep
- Stelen of vernielen van bezittingen

4. Preventieve maatregelen

De school heeft een lesprogramma waarbinnen sociale aspecten en omgangsvormen aandacht krijgen. Uitgangspunt is dat wij het pestgedrag voor willen zijn. We willen aandacht geven aan een goed sociaal klimaat waarbinnen zo min mogelijk ruimte is om te pesten.

Dit begint door het opstellen van de schoolregels, regels waar iedereen op school zich aan te houden.

Aan het begin van elk schooljaar worden er samen met de kinderen ook groepsregels opgesteld. Deze groepsregels worden gebaseerd op de eerder genoemde schoolregels en worden in een protocol gevat. Dit protocol hangt zichtbaar in de lokalen en is:

- gemaakt door en voor de kinderen;
- gebaseerd op de vastgestelde schoolregels;
- 'ondertekend' door de kinderen en de leerkrachten;
- een 'levend' document, dat wil zeggen dat het op elk gewenst moment in de groep kan worden ingezet.

Daarnaast wordt in alle groepen gewerkt met de methode "Kanjertaining". De Kanjertraining is gericht op het creëren en behouden van een positief pedagogisch klimaat in de klas en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het groepsgebeuren staat hierbij centraal en natuurlijk de rol die iedereen daarin speelt. Het doel van de training komt er in het kort op neer, dat je op een goede manier met jezelf leert omgaan én met een ander.

De Kanjertraining kan een extra bijdrage leveren aan een goede sfeer. Daarom geven wij de training in alle groepen van onze school.

Tijdens de lessen komen o.a. de volgende thema's aan de orde:

- Jezelf voorstellen
- Iets aardigs zeggen
- Weet jij hoe jij je voelt?
- Kun jij nee zeggen?
- Luisteren en vertellen
- Luisteren en samenwerken
- Vriendschap
- Je mening vertellen (maar niet altijd...)

De kanjerlessen zijn erop gericht om kinderen handvatten te geven in diverse sociale situaties. Andere doelen zijn o.a. dat leerlingen zich veilig voelen, dat pestproblemen worden opgelost en dat leerlingen meer zelfvertrouwen krijgen.

Tijdens de kanjertraining wordt er gewerkt met vier (meest voorkomende) gedragstypen van kinderen, te weten :

“rustig” (= witte pet gedrag, gesymboliseerd door de tijger > “Kanjers”)

De tijger denkt goed over zichzelf en over een ander. Hij heeft zelfvertrouwen en vertrouwt ook een ander. Hij durft te zeggen wat hij vindt en zal een ander helpen. Op hem kun je bouwen. Hij is eerlijk en betrouwbaar. Aan het tijgertype hangt het kanjerdenken!

“brutaal” (= zwarte pet gedrag, gesymboliseerd door de pestvogel)

De pestvogel vindt zichzelf de beste, anderen zijn waardeloos. Hij pest, maakt spullen kapot en speelt de baas over anderen. Hij maakt veel ruzie. Het interesseert hem niet hoe anderen over hem denken.

“clownesk” (= rode pet gedrag, gesymboliseerd door de aap)

Het aapje heeft geen zelfvertrouwen. Hij vindt zichzelf niks en de ander ook niet. Het aapje maakt flauwe en vervelende grappen. Hij doet gek en raar om maar de aandacht te krijgen. Het aapje lacht graag anderen uit. Het is een meeloper. Verwacht vooral niets van het aapje als je hulp nodig hebt.

“bang” (= gele pet gedrag, gesymboliseerd door het konijn)> Het konijntje heeft een laag zelfbeeld en geen zelfvertrouwen. Anderen kunnen alles beter, dus moeten dan maar helpen. Ik kan het niet...Het konijntje kruipt weg, is bang, durft niets terug te doen of te zeggen. Verwacht geen hulp van het konijntje.

De Kanjertraining kent een vijftal groepsregels (waarop de verhalen, oefeningen en spelletjes zijn gebaseerd) , die tijdens de lessen worden gebruikt. Deze afspraken vormen het fundament waarop de Kanjertraining rust. De regels zijn in iedere klas terug te vinden op een poster.

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig

Tijdens de kanjerlessen wordt het gedrag van kinderen benoemd (zowel positief als negatief). Er wordt door de leerkracht aan het kind verteld wat hij/zij van het gedrag vindt en er wordt naar de bedoeling van het gedrag gevraagd. Indien relevant, wordt naar de mening van klasgenoten gevraagd. In geval van negatief gedrag wordt het gedrag afgekeurd en niet de persoon!

5. Aanpak bij pesten

Indien er sprake is van **incidenteel pestgedrag** proberen de leerlingen er eerst zelf (en samen) uit te komen. Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

De leerkracht brengt de partijen vervolgens bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en afspraken te maken.

Indien er sprake is van **herhaald pestgedrag** neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt met als doel bewustwording van wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt, waarna een sanctie volgt.

Deze bestaat uit:

- * één of meerder pauzes binnenblijven
- * nablijven tot alle kinderen naar huis zijn vertrokken
- * een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem

Met de pester worden vervolgens afspraken gemaakt over gedragsveranderingen. De naleving hiervan komt aan het eind van iedere week in een kort gesprek tussen leerkracht en pester aan de orde.

De leerkracht maakt hiervan een aantekening in de groepsmap. Bij een derde melding in de map worden de ouders van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Met ouders en de pester worden afspraken gemaakt, doorgesproken, vastgelegd en middels een evaluatiegesprek geëvalueerd.

Indien het pesten zich toch **blijft herhalen**, de afspraken met betrokkenen uit vorige gesprekken op niets zijn uitgelopen, volgt er wederom een gesprek met ouders, pester, leerkracht en in overleg de intern begeleider of de directeur van de school. In dit gesprek wordt de medewerking van ouders nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. Er worden afspraken gemaakt over te verwachten gedrag, en vervolgsancties vermeld bij het wederom overtreden van de afspraken.

De in dit gesprek genoemde vervolgsancties *kunnen* zijn:

- * inschakelen van deskundige hulp

- * tijdelijke plaatsing in een andere groep
- * time-out, schorsing of verwijdering (zie beleid time-out, schorsing, verwijdering)

Alle betrokken ondertekenen dit schrijven. De directie wordt van deze situatie op de hoogte gesteld.

Is er hierna **geen verbetering** merkbaar dan meldt de leerkracht dit aan de directeur. Deze nodigt de ouders op school uit voor een gesprek waarin de vervolgstap wordt besproken: er vindt verwijzing plaats naar JMW (Jeugd Maatschappelijk Werk) of BJZ (Bureau Jeugdzorg).

Wanneer de situatie echter van dien aard is, kan worden overgegaan tot bijzondere maatregelen zoals de leerling tijdelijk in een andere groep binnen de school te plaatsen, een time-out, schorsing of verwijdering.

Rol van de leerkracht

Naast deze maatregelen zal ook op pedagogisch gebied het pesten moeten worden aangepakt. Hierbij heeft de leerkracht een zeer belangrijke rol. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers. Dit wordt ook wel de *vijfsporenaanpak* genoemd.

De begeleiding van de leerkracht bestaat uit:

1. begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen : hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

2. begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Straffen als het kind wel pest / belonen als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, baas willen zijn (macht), voortdurend de competitie aan gaan, in een niet passende rol worden gedrukt).

3. begeleiding van de zwijgende middengroep en meelopers:

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken
- Samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buitenspeelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar)
- Kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep
- Herhalen van de school- en groepsregels
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

6. Cyberpesten

Cyberpesten, ook wel digitaal pesten genoemd, is een vorm van pesten waarbij de daders gebruik maken internet of mobieltje om iemand rechtstreeks te kwetsen of door kwetsende dingen over iemand te verspreiden. Het kan daarbij gaan om treiteren, bedreigen, chanteren, lastig vallen, vernederen of in verlegenheid brengen.

Kenmerkend voor digitaal pesten is dat het vrijwel onzichtbaar is voor ouders en leerkrachten. Het onttrekt zich nog meer dan het fysiek pesten en aan de waarneming van ouders of school. Het kan bovendien anoniem gebeuren zodat het kind niet weet wie de pester is. Vaak zijn er ook geen andere kinderen of volwassenen getuige van het pesten. De effecten van digitaal pesten kunnen vele malen groter zijn dan bij het traditioneel pesten.

Vormen van digitaal/cyberpesten zijn o.a.:

- Bedreigingen per SMS (gsm/mobieltje).
- Pesten via e-mail.
- Het ongevraagd plaatsen van (gemanipuleerde) foto's op internet.
- Bedreigingen via chats.
- Pesten per profielsite (Whatsapp, Facebook e.d.).
- Foto's of filmpjes van mobieltjes op internet plaatsen
- Virussen sturen

Cyberpesten vindt vaak plaats buiten school, maar wij zijn hier als school wel alert op. In tegenstelling tot het traditionele pesten is de scheidslijn tussen de verantwoordelijkheden van de ouders en de school bij cyberpesten namelijk ook minder goed te onderscheiden. De wederzijdse bereidheid van school en ouders om elkaar over de grenzen van de eigen verantwoordelijkheden heen te ondersteunen is daarom noodzakelijk.

Voor het gebruik van een mobieltje en het internet hebben we op school afspraken gemaakt. Deze afspraken staan in onze schoolgids.

Voor het digitaal pesten geldt dezelfde aanpak als het traditioneel pesten.